

א) כלס פ"ו משנה ת, ב) עירובין טז., ג) א) [פסחים עז., ד) עוקצין פ"ג מ"ד נ"ה נא.; ס) [דברים ק, ו] [לקמן מ.א; ו] [נדרשית מ"א; ח] גמרה, ט) [נדרשה היה ואין כי כ"ל, י) ונעיע מוס' ממונת ט: ד"ה לפילג, ת.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה על ר"ח וה"ר יוסף היה מפרש:

גליון הש"ם

רש"י ר"ה דורמסקין ב' ה"י בביבתו בפה"ק. ק"ל ה"ה הם כפי"ה עדיף משהכל אלא דהנמכר כבר דשלקת מנכר שהכל. וא"כ ג"כ כפי"ש אך כרמו כפי"ש א"ל שהכל מנוולר כסוגול גבי זית מלח ונ"ע: רש"י ר"ה ועבר תוך יובי' כבול תוך תוך. ע' פסחים ע"ד ע"א בגמ' ד"ה ר' ישמעאל: תוס' ר"ה ד"ב ע"ב ובי' מלא לוגיו בי' ש"בד. ע"י לטול ל"ז ע"א מוס' ד"ה מן ר"ג: בא"ד והר"י היה אומר: ע"י לקמן מ"ט ע"ג מוס' ד"ה וימי: תוס' ר"ה נתן ובי' ויטוירי בהפסג. ע"י חולין ק"ו ע"א מוס' ד"ה ש"מ:

מוסף תוספות

א) בתוס' ר"ש כתב, בדימהם היו ריגלים להסב ולקבוע לשונית ולאכול פירות ומיני מזונות אבל אנו אין ריגלים בכך להסב ולכן כ"א מברך לצנומה.

לעני רש"י

אקדלש"ט [אורילצ"ט]. מלות (שיח ב). פרוב"ש [פרוניש]. שופים. פרדרי"א [פרדרי"ן]. קורא (ערך). מניושי"ר. לחתוך לחתיכות דקות. אני"ט [אני"ד]. שבת (צנח רחוני).

מוסף רש"י

פרמיניה. מתחם הדק (שבת ע"ג) לכוין פרומים (שם ק"ט). ועבדי תוך תוך. שמושל יפה ונמשך כולו עד שינומת וקשה קול רומח דומה כמשמע קול זה תוך תוך (שורובי"ס). קבול הס'ר (פסחים ע"ג). אך בה משום תרומה. ע"ש מור הקלם ופעל למוך קדירה של חולץ אלו מדמע (נדב ר"א).

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

כצד ליה שיעורא. וגבי צרכה פירות הארץ אכילה כתיבא' וכו' ואלילה כזכית: **זוים שאמר**. לענין שיעור כל אכילות: **אגור צסוכו**. מזומן ללכת ממנו שאינו נבלע בפרי כמשקה תפוחים ותומים אלא אגור כמשקה ענבים: **דורמסקין**. אף הן שלקות מעשז שקורין אקלש"יט בלע"ז כך ראיתי בפירוש צבא קמא של רבינו יצחק צדכי יהודה. אבל כאן פירש פרוני"ש וכן שמעתי אני כאן וצבצבא קמא (פ"י דף קטז): פרוני"ש ואי אפשר להעמידה דל"כ * הרי צרכמו צ"פ העץ והיאך קדם וצרך על הפרגיות שצרכתן שהכל ואינם כדברים חשובים כדמפרש ואז"ל: שלא

בצד ל"ה שיעורא. היינו דוקא בצרכה שלאחריו דבעינן שיעור אצל בצרכה שלפניו אפילו פחות מכשיעור דאסור ליהנות בעולם הזה בלא צרכה צין לענין אכילה צין לענין שמה אצל בצרכה שלאחריו דבעינן שיעור מלא לוגמיו על כן יש לומר לשמות מכוס של צרכה * מלא לוגמיו כדי שיצרך לאחריו מעין ג' צרכות * והר"י היה אומר בצורא נפשות כיון דלאו צרכה חשובה היא אפי' צצזר משיעורא מצרכין צורא נפשות צבות ולא נראה דכיון דצורא נפשות תקנה כנגד על הגפן כי היכי דעל הגפן צעיי שיעורא בצורא נפשות צבות ממי צעיי שיעורא וצירושלמי ר' יוחנן היכי צריך אית הא לא הוי שיעורא וקאמר משום צריה דלפילו לא אכל אלא פרידה אמת של ענז או פרידה אמת של רמון צעיי צרובי משום דצצריה מצרכין אפילו פחות מצכות וחולק על גמרא דידן כדמשמע הכא א"כ אין הלכה כמותו של ירושלמי (א) וה"ר יוסף היה מפרש שהירושלמי אינו חולק על הגמרא שלנו דהכא מיירי שהסוכו הגרעינים ונמלא אס כן לא היה כצרימו אצל אס אכלו שלם אפי' אס היה פרידה אמת של רמון מצרכין תחלה וסוף וגמרא ירושל' היה סבור שהזית היה שלם ולכן הואך לתוך צאמו ענין דלכל פרידה (ט) דצריה ואינן חולקים יחד ועוד יש צירושלמי היכא דצריך אחרמוסא למילניה ונפל מידיה ושקל אחרינה צעיי צרובי זמנא אחרימי ופיך מאי שנא מאמת המים פירוש דמברך לשמות והני אזלי והני אחרימי ניינו וא"ל לצרך מר סבר חביב עדיף ומר סבר כרוב עדיף דזיין אמר ר' זירא כי הוינן בי רב הונא אמר לן הני גרגילדי דלפתא פרמיניה רבא בפה"א פרימא זוטא שהכל נהיה בדברו וכי אתאנן לבי רב יהודה אמר לן: אידי ואידי בפה"א והאי דפרמיניה טפי כי היכי דנמתיק טעמיה אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר לן תבשילא דסלקא דלא ממשו בה קמחא בורא פרי האדמה דלפתא דממשו בה קמחא טפי בורא מיני מזונות והדר אמר 'אידי ואידי בורא פרי האדמה והאי דשדי בה קמחא טפי לדבוקי בעלמא עבדי לה אמר רב חסדא * תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכ"ש לבני מעים אמר אביי והוא דיתיב אביי תפי ועביד * תוך תוך אמר רב פפא פשיטא לי ה'מיא דסלקא כסלקא ומיא דלפתא כלפתא ומיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי בעי רב פפא מיא דשיבתא מאי למתוקי טעמא עבדי או לעבורי זוהמא עבדי לה ת"ש * והשבת משנתנה מעם בקדירה אין בה משום תרומה ואינה מטמאה טומאת אוכלים שמע מינה *למתוקי אמר רב חייה בר אשי פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא ר' חייה דאמר צריך ברכה עם כליא רבא ופליגא ר' חייה דאמר צריך ברכה על הפת. כלומר, אם היא פת שלמה מברך ואח"כ בוצע, אבל אם היא פתוחה או צנומה בקערה, אומר המוציא ופושט ידיו ונוטל. והלכתא כרבא.

ל"א.

עין משפט נר מצוה

א מ"י פ"ד מהלכות מאלות אסורות הל' א (טושי"ע א"ר ס' ס' כפ'): ב א טושי"ע א"ר ס' כפ' ג טושי"ע א"ר ס' כפ' ד: ב נ ד מ"י פ"ג מהל' צרכות הל' ו טושי"ע א"ר ס' כפ' טפ"ף ב: ב ד ה מ"י פ"ח מהל' מ'רוות הלכה י"ב טפ טושי"ע א"ר ס' כפ' טפ"ף ב: ב ה ו מ"י פ"ט מהל' מ'רוות הלכה י"ב ופ"א מהל' טומאת אולתין הלכה ז: ז ו טושי"ע א"ר ס' כפ' טפ"ף ג ובהר"מ [א]:

רבינו הגנאל

הביאו לפניו כרוב דורמסקין. פי' פרונגא, ובלשון ישמעאל אחיזן פון בקר ומברכין עליו בורא פון הפין. ופראגיות. צפירם קטנים. גירגילדי. דליפתא בין פרימי רברבי בין זוטרי בורא פרי האדמה. אפי' שודא ביה קיחא, דלמדבק בעלמא קא מביחין ולא למנוגא. מיא דסלקא כסלקא ומיא דלפתא כליפתא כך הלכה ומברך בורא פרי האדמה. א"ר שבוצע ממנו. דהא זה הפת כולה כבר היא צנומה בקערה. ומתקין רבא אהא דר' חייה מאי שנא צנומה דלפ"ג, דכי כליא ברכה אצנומה קבליא, אפי' הנבוצע על הכבר כיון דפרים מזה הכבר נובע, כי כליא אמר רבא צריך שתכלה ברכה על הפת. כלומר, אם היא פת שלמה מברך ואח"כ בוצע, אבל אם היא פתוחה או צנומה בקערה, אומר המוציא ופושט ידיו ונוטל. והלכתא כרבא.

בצד ל"ה שיעורא. היינו דוקא בצרכה שלאחריו דבעינן שיעור אצל בצרכה שלפניו אפילו פחות מכשיעור דאסור ליהנות בעולם הזה בלא צרכה צין לענין אכילה צין לענין שמה אצל בצרכה שלאחריו דבעינן שיעור מלא לוגמיו על כן יש לומר לשמות מכוס של צרכה * מלא לוגמיו כדי שיצרך לאחריו מעין ג' צרכות * והר"י היה אומר בצורא נפשות כיון דלאו צרכה חשובה היא אפי' צצזר משיעורא מצרכין צורא נפשות צבות ולא נראה דכיון דצורא נפשות תקנה כנגד על הגפן כי היכי דעל הגפן צעיי שיעורא בצורא נפשות צבות ממי צעיי שיעורא וצירושלמי ר' יוחנן היכי צריך אית הא לא הוי שיעורא וקאמר משום צריה דלפילו לא אכל אלא פרידה אמת של רמון צעיי צרובי משום דצצריה מצרכין אפילו פחות מצכות וחולק על גמרא דידן כדמשמע הכא א"כ אין הלכה כמותו של ירושלמי (א) וה"ר יוסף היה מפרש שהירושלמי אינו חולק על הגמרא שלנו דהכא מיירי שהסוכו הגרעינים ונמלא אס כן לא היה כצרימו אצל אס אכלו שלם אפי' אס היה פרידה אמת של רמון מצרכין תחלה וסוף וגמרא ירושל' היה סבור שהזית היה שלם ולכן הואך לתוך צאמו ענין דלכל פרידה (ט) דצריה ואינן חולקים יחד ועוד יש צירושלמי היכא דצריך אחרמוסא למילניה ונפל מידיה ושקל אחרינה צעיי צרובי זמנא אחרימי ופיך מאי שנא מאמת המים פירוש דמברך לשמות והני אזלי והני אחרימי ניינו וא"ל לצרך מר סבר חביב עדיף ומר סבר כרוב עדיף דזיין אמר ר' זירא כי הוינן בי רב הונא אמר לן הני גרגילדי דלפתא פרמיניה רבא בפה"א פרימא זוטא שהכל נהיה בדברו וכי אתאנן לבי רב יהודה אמר לן: אידי ואידי בפה"א והאי דפרמיניה טפי כי היכי דנמתיק טעמיה אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר לן תבשילא דסלקא דלא ממשו בה קמחא בורא פרי האדמה דלפתא דממשו בה קמחא טפי בורא מיני מזונות והדר אמר 'אידי ואידי בורא פרי האדמה והאי דשדי בה קמחא טפי לדבוקי בעלמא עבדי לה אמר רב חסדא * תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכ"ש לבני מעים אמר אביי והוא דיתיב אביי תפי ועביד * תוך תוך אמר רב פפא פשיטא לי ה'מיא דסלקא כסלקא ומיא דלפתא כלפתא ומיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי בעי רב פפא מיא דשיבתא מאי למתוקי טעמא עבדי או לעבורי זוהמא עבדי לה ת"ש * והשבת משנתנה מעם בקדירה אין בה משום תרומה ואינה מטמאה טומאת אוכלים שמע מינה *למתוקי אמר רב חייה בר אשי פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא ר' חייה דאמר צריך ברכה עם כליא רבא ופליגא ר' חייה דאמר צריך ברכה על הפת. כלומר, אם היא פת שלמה מברך ואח"כ בוצע, אבל אם היא פתוחה או צנומה בקערה, אומר המוציא ופושט ידיו ונוטל. והלכתא כרבא.

מוסף תוספות

א) בתוס' ר"ש כתב, בדימהם היו ריגלים להסב ולקבוע לשונית ולאכול פירות ומיני מזונות אבל אנו אין ריגלים בכך להסב ולכן כ"א מברך לצנומה.

לעני רש"י

אקדלש"ט [אורילצ"ט]. מלות (שיח ב). פרוב"ש [פרוניש]. שופים. פרדרי"א [פרדרי"ן]. קורא (ערך). מניושי"ר. לחתוך לחתיכות דקות. אני"ט [אני"ד]. שבת (צנח רחוני).

מוסף רש"י

פרמיניה. מתחם הדק (שבת ע"ג) לכוין פרומים (שם ק"ט). ועבדי תוך תוך. שמושל יפה ונמשך כולו עד שינומת וקשה קול רומח דומה כמשמע קול זה תוך תוך (שורובי"ס). קבול הס'ר (פסחים ע"ג). אך בה משום תרומה. ע"ש מור הקלם ופעל למוך קדירה של חולץ אלו מדמע (נדב ר"א).

מוסף רש"י

פרמיניה. מתחם הדק (שבת ע"ג) לכוין פרומים (שם ק"ט). ועבדי תוך תוך. שמושל יפה ונמשך כולו עד שינומת וקשה קול רומח דומה כמשמע קול זה תוך תוך (שורובי"ס). קבול הס'ר (פסחים ע"ג). אך בה משום תרומה. ע"ש מור הקלם ופעל למוך קדירה של חולץ אלו מדמע (נדב ר"א).